

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **E. P. i in.**,
skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 05 czerwca 2024 r.,
wniosku obrońcy skazanego
o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w sprawie I
KK 398/22,
na podstawie art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od
udziału w sprawie o sygn. akt I KK 398/22.**

UZASADNIENIE

W dniu 14 kwietnia 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy
skazanych: E. P., F. Z., M. Z., D. Z., K. Z. i W. G. od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu z dnia 9 lutego 2022 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego we
Wrocławiu z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt III K 160/19.

Zarządzeniem Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia
2023 r., kasacja ta, zarejestrowana pod sygnaturą I KK 398/22, została
przydzielona do rozpoznania sędziemu Sądowi Najwyższego Annie Dziergawce.

Wcześniej od rozpoznania przedmiotowej kasacji wyłączeni zostali sędziowie SN Antoni Bojańczyk, Ryszard Witkowski, Igor Zgoliński i Małgorzata Bednarek.

W dniu 20 grudnia 2023 r. obrońca skazanych złożył w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędzi SN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy I KK 398/22 ze względu na brak niezawisłości i bezstronności, który to wniosek zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 14 maja 2024 r. został przekazany do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu od rozpoznania sprawy, jeżeli istnieje okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności przy jej rozpoznawaniu. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia sędziego decyduje między innymi ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, takie okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (zob. postanowienie SN z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21). Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy mieć na uwadze wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Przy spolaryzowaniu nastrojów społecznych, a w szczególności w środowisku sędziowskim, brak jest w tej sytuacji możliwości obiektywnego przekonania przeciętnie rozsądnej osoby, że zaistniałe okoliczności nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie spraw (por. wyrok SN z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21). Na ocenę bezstronności musi wpływać każda okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość. Są to, między innymi, okoliczności powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, te wynikające ze sfery życia prywatnego, jak również związane ze sposobem procedowania w dotychczas rozpoznawanych sprawach (por. postanowienie SN z dnia 14 października 2022 r., V KB 6/22). W

orzecznictwie wskazuje się, że ocena zasadności tego rodzaju wątpliwości powinna być przeprowadzana za pomocą tzw. „testu przeciętnego obserwatora”, co polega na przyjęciu, iż przyczyna jest uzasadniona, jeżeli jest ona w stanie wywołać wątpliwości co do bezstronności u nieuprzedzonego w jakimkolwiek kierunku członka społeczeństwa, zakładając, że znajdowałby się on w sytuacji wnioskującego (zob. wyroki SN z dnia: 18 marca 2009 r., IV KK 380/08; 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08; 8 lutego 2011 r., V KK 227/10). Odwołanie się do oceny dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie i logicznie rozumującego obserwatora procesu, który nie jest zainteresowany jego wynikiem, pozwala oprzeć rozstrzygnięcie na zobiektywizowanych przesłankach. Również w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na aspekt obiektywnej bezstronności dodając, że w przypadku kryterium obiektywnego trzeba rozważyć, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwości co do bezstronności. W tej mierze ma znaczenie także odbiór w oczach opinii publicznej (zob. wyroki ETPC z dnia 10 października 2000 r., nr 42095/98, *Daktaras przeciwko Litwie* oraz z dnia 10 kwietnia 2003 r., nr 39731/98, *Sigurdsson przeciwko Islandii*).

Złożony w tej sprawie przez obrońcę skazanych wniosek opiera się między innymi na okolicznościach związanych z powołaniem Anny Dziergawki na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Anna Dziergawka została powołana na urząd sędziego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dniem 13 listopada 2009 r. W 2018 r. Minister Sprawiedliwości powołał ją do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na okres sześciu lat i delegował do pełnienia obowiązków sędziego tego Sądu na czas pełnienia powierzonej funkcji. Następnie sędzia ta wzięła udział w konkursie na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy przed KRS ukształtowaną już w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, na które Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołał ją 12 września 2019 r.

Anna Dziergawka została sędzią Sądu Najwyższego 16 maja 2023 r. po zaledwie 3 latach orzekania w Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy. Karierę tej sędzi

w strukturach wymiaru sprawiedliwości od 2018 r. można obiektywnie uznać zatem za ponadstandardowo szybką. W odbiorze społecznym, a zwłaszcza obserwatorów wymiaru sprawiedliwości obraz tego przyspieszenia w powiązaniu z intensyfikacją relacji z ówczesną władzą wykonawczą (Minister Sprawiedliwości) budzić musi uzasadnione zastrzeżenia i rodzić wątpliwości.

Sam fakt brania udziału w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Krajowa Rada Sądownictwa nie reprezentuje bowiem środowiska sędziowskiego i nie jest organem, o którym mowa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Wada nominacyjna, wynikająca z udziału w procesie powołania na urząd sędziego wadliwie ukształtowanej KRS, odgrywa szczególne znaczenie w przypadku sędziów Sądu Najwyższego – do których grona przystąpiła, dzięki tej procedurze, Anna Dziergawka. Wynika to z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (por. Uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20).

Skoro więc strona domaga się wyłączenia sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. od rozpoznania jej sprawy, trafnie dostrzegając – w kontekście swoich interesów procesowych - ryzyka związane z bardzo poważnie rysującą się możliwością uznania w przyszłości, że w jej sprawie wystąpiło uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej, tj. nieprawidłowej obsady sądu - trzeba przychylić się do jej wniosku.

W niniejszej sprawie trzeba mieć nadto na uwadze – co wyraźnie podkreślił obrońca – że autor kasacji, w rozpoznaniu której miałyby brać udział SSN Anna Dziergawka, podnosi w niej zarzut wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny

odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z orzekaniem w Sądzie I instancji sędziego powołanego na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukonstytuowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. W takiej sytuacji udział sędzi Anny Dziergawki w rozpoznaniu powyższego zarzutu prowadziłby do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, co mogłoby wywołać zarówno u stron, jak i w odbiorze społecznym przekonanie o braku bezstronności sądu i rzetelności sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2022 r., II KO 12/22).

W tym stanie rzeczy, mając nadto na uwadze, że wielokrotnie już w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażano pogląd, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu uzasadnione jest zastosowanie instytucji wyłączenia sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22), należało uwzględnić wniosek o wyłączenie sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki od udziału w niniejszej sprawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PGW]

[ms]